

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Dariusz Mazur

BK-VII.0520.219.2026
Warszawa, 26 maja 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

uprzejmie przekazuję odpowiedź na interpelację nr **16580** Pani Posłanki Urszuli Paślawskiej w sprawie podjęcia działań zmierzających do ograniczenia skutków stosowania fikcji doręczenia opartej na papierowym awizowaniu, mimo braku systemu ewidencjonowania awiz oraz przyspieszenia wdrożenia systemu e-Doręczeń w sądach.

Ad 1

Jedną z form doręczania wezwań, zawiadomień oraz innych pism, od których daty doręczenia biegą terminy, jest doręczenie przez operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z 23 listopada 2012 r. Prawo pocztowe¹. Przepis art. 132 Kodeksu postępowania karnego (k.p.k.) reguluje kwestie doręczeń bezpośrednich (do rąk adresata) oraz pośrednich (np. do rąk dorosłego domownika).

Obowiązujące normy prawne dopuszczają również możliwość doręczenia zastępczego (poprzez awizo). Zgodnie z art. 133 § 1 k.p.k. „Jeżeli doręczenia nie można dokonać w sposób wskazany w art. 132, pismo przesłane za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy Prawo pocztowe, pozostawia się w najbliższej placówce pocztowej tego operatora pocztowego, a przesłane w inny sposób w najbliższej jednostce Policji albo

¹ Dz. U. z 2025, poz. 366 ze zm.

we właściwym urzędzie gminy”. Zgodnie z § 2 cytowanego przepisu „O pozostawieniu pisma w myśl § 1 doręczający umieszcza zawiadomienie w skrzynce do doręczania korespondencji bądź na drzwiach mieszkania adresata lub w innym widocznym miejscu ze wskazaniem, gdzie i kiedy pismo pozostawiono oraz że należy je odebrać w ciągu 7 dni; w razie bezskutecznego tego terminu, należy czynność zawiadomienia powtórzyć jeden raz. W razie dokonania tych czynności pismo uznaje się za doręczone”.

Uszczegółowienie czynności związanych z doręczeniem m.in. przez operatora pocztowego zawiera rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 10 stycznia 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu doręczenia pism organów procesowych w postępowaniu karnym². Wynika z niego, że na stronie adresowej niedoręczonej przesyłki pracownik operatora pocztowego lub osoba występująca w imieniu operatora pocztowego dokonują adnotacji „awizowano dnia”, składają podpis i niezwłocznie przekazują przesyłkę właściwej placówce pocztowej. Pozostawienie przesyłki w placówce pocztowej placówka ta potwierdza przez umieszczenie na stronie adresowej przesyłki odcisku datownika oraz podpisu przyjmującego. Wskazaną przesyłkę wraz z formularzem pokwitowania odbioru przechowuje się w placówce pocztowej przez 7 dni. Jeżeli adresat nie zgłosi się po odbiór przesyłki w terminie 7 dni, placówka pocztowa wysyła powtórne zawiadomienie o możliwości jej odbioru, umieszczając na przesyłce odcisk datownika i dokonując adnotacji o ponownym awizowaniu. W powtórnym zawiadomieniu określa się siedmiodniowy termin do odebrania przesyłki. Przesyłkę niepodjętą w terminie placówka pocztowa opatruje na stronie adresowej adnotacją „nie podjęto w terminie”, odciskiem datownika i podpisem oraz odsyła niezwłocznie organowi wysyłającemu wraz z formularzem pokwitowania odbioru- § 6 i 7 wskazanego rozporządzenia.

Celem doręczenia zastępczego jest przede wszystkim zapewnienie sprawności postępowania, a co za tym idzie zapobieganie jego obstrukcji poprzez unikanie odbioru pism. Organ postępowania karnego powinien mieć możliwość uznania, że pismo zostało doręczone, w szczególności wtedy, gdy adresat celowo nie odbiera kierowanej do niego korespondencji lub w inny sposób unika kontaktu. Podkreślane w interpelacji ewentualne

² Poz. 92

nieprawidłowości dotyczące sposobu takiego doręczenia (brak systemu zapewniającego ewidencjonowanie pozostawionego awizo) dotyczą działalności Poczty Polskiej i pozostają poza zakresem właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości.

Na gruncie postępowania karnego ewentualne nieprawidłowości dot. sposobu takiego doręczenia nie pozbawiają automatycznie strony możliwości obrony swoich praw (w tym wnoszenia środków odwoławczych) oraz co istotne – mogą być konwalidowane m.in. poprzez złożenie przez stronę wniosku o przywrócenie terminu do dokonania określonej czynności. Jeżeli uchybienie terminu do dokonania czynności procesowej wynikało z przyczyn niezależnych (przykładowo z powodu nieprawidłowego dokonania doręczenia zastępczego) uprawniony uczestnik postępowania może w terminie zawitym 7 dni od dnia ustania przeszkody zgłosić wniosek o przywrócenie terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana- art. 126 k.p.k. W kwestii przywrócenia terminu orzeka postanowieniem organ, przed którym należało dokonać czynności. Dlatego też wniosek o przywrócenie terminu należy wnieść do organu właściwego do dokonania czynności. Przepis ten umożliwia także złożenie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia środka odwoławczego.

W sądach powszechnych funkcjonuje Portal Informacyjny, który ma na celu ułatwienie podmiotom upoważnionym i uprawnionym, w myśl obowiązujących przepisów prawa, a w szczególności stronom postępowania i ich pełnomocnikom, dostępu do informacji o stanie spraw oraz o czynnościach podejmowanych w sprawie, jakie znajdują się w oprogramowaniu wspomagającym biurowość sądową w sprawach rozpoznawanych przed danym sądem. Każda strona postępowania ma możliwość dostępu do wskazanego Portalu Informacyjnego. Po założeniu konta można łatwo i szybko sprawdzić, na jakim etapie jest postępowanie, jakie czynności zostały wykonane oraz jakie są zaplanowane terminy posiedzeń i rozpraw.

Portal Informacyjny pozwala również na dostęp do elektronicznej wersji pism sądowych oraz ich drukowanie. Wskazane rozwiązania umożliwiają zatem sprawdzenie jaka korespondencja sądowa została wysłana do adresata. Korzystanie z portalu jest

bezpłatne. Dzięki temu rozwiązaniu strona postępowania może na bieżąco posiadać wiedzę o każdej czynności w jej sprawie. Możliwość zalogowania do Portalu Informacyjnego, właściwego dla sądów wszystkich apelacji, jest dostępna w wyszukiwarce Google pod hasłem: <https://portal.wroclaw.sa.gov.pl/login>. Istnieje kilka możliwości zalogowania: profil zaufany, aplikacja mObywatel, bankowość elektroniczna, e-Dowód.

Funkcjonujący na gruncie postępowania karnego model doręczeń jest właściwy, nie narusza praw procesowych obywateli. Ewentualne nieprawidłowości dot. sposobu doręczenia mogą być konwalidowane, poprzez złożenie wniosku o przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej. Dlatego też brak podstaw do podjęcia działań legislacyjnych zmierzających do ograniczenia instytucji doręczenia zastępczego. Na marginesie należy wskazać, że zagadnienia dotyczące mechanizmów zapewniających weryfikację pozostawienia awiza pod wskazanym adresem należą do właściwości Poczty Polskiej i pozostają poza zakresem właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości.

Osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej są chronione przed fikcją doręczenia. Fikcja doręczenia nie ma zastosowania przy doręczeniu pierwszego pisma procesowego, wymagającego ochrony praw przez adresata. Ustawodawca kładzie nacisk na rzeczywiste doręczenie pisma adresatowi, bez fikcji doręczenia. Wynika to wprost z art. 139¹ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (k.p.c.), zgodnie z którym jeżeli pozwany będący osobą fizyczną, pomimo powtórzenia zawiadomienia zgodnie z art. 139 § 1 zdanie drugie, nie odebrał wysłanego pod wskazany adres pozwu, innego pisma procesowego lub orzeczenia wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw, a w sprawie nie doręczono mu wcześniej żadnego pisma w sposób przewidziany w artykułach poprzedzających ani nie ma zastosowania art. 139 § 2 k.p.c. lub inny przepis szczególny przewidujący skutek doręczenia, przewodniczący zawiadamia o tym powoda, przesyłając mu odpis pisma sądowego dla pozwanego i zobowiązując do doręczenia tego odpisu pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika. Następnie zgodnie z art. 139¹ § 2 k.p.c. powód w terminie dwóch miesięcy od dnia doręczenia mu zobowiązania, o którym mowa w § 1, składa do akt potwierdzenie doręczenia korespondencji pozwanemu za pośrednictwem komornika albo zwraca korespondencję wraz z dowodem na piśmie, że pozwany zamieszkuje pod

adresem wskazanym w pozwie. Po bezskutecznym upływie terminu stosuje się przepis art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. Innymi słowy, bez skutecznego doręczenia pozwu stronie pozwanej, będącej osobą fizyczną nieprowadzącą działalności gospodarczej, postępowanie nie może się toczyć. Niewykonanie zobowiązania Sądu przez stronę powodową w postaci doręczenia komorniczego lub podania aktualnego adresu strony pozwanej lub dowodu, że strona pozwana przebywa pod adresem wskazanym w pozwie powoduje zawieszenie postępowania a następnie jego umorzenie zgodnie z art. 182 § 1 pkt 1 w zw. z art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. To oznacza, że zasadniczo w przypadku braku właściwego doręczenia pozwu pozwanemu wyrok nie powinien zapaść a postępowanie winno zostać umorzone.

W systemach sądowych, np. „Currenda”, „Sędzia 2”, skuteczne i nieskuteczne doręczenia korespondencji sądowej są rejestrowane w formie elektronicznego potwierdzenia odbioru, tzw. „EPO”. Elektroniczne potwierdzenia odbioru są następnie drukowane i załączane do akt sprawy. Wynika z nich, czy przesyłka została odebrana przez adresata osobiście, przez dorosłego domownika, czy też nie została odebrana.

Poza tym Sąd jest uprawniony do weryfikacji adresu zamieszkania strony poprzez system sądowy PESEL-SAD, wskazujący na ostatni adres zamieszkania i stan cywilny osoby, oraz system NOE-SAD, wskazujący na fakt pozbawienia wolności danej osoby i jej osadzenia w zakładzie karnym albo areszcie śledczym oraz deklarowany adres zamieszkania po opuszczeniu zakładu karnego lub aresztu śledczego. W części kategorii spraw Sąd ponadto z urzędu ustala adres zamieszkania strony, zwracając się do Urzędu Skarbowego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Dodatkowo istnieje prawna możliwość wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania sądowego w sytuacji pozbawienia strony możliwości działania zgodnie z art. 401 pkt 2 k.p.c.

Zgodnie z art. 168 § 1 k.p.c. strona ma również prawo wnosić o przywrócenie terminu na dokonanie czynności procesowej, jeżeli nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy. W takiej sytuacji strona ma między innymi obowiązek uprawdopodobnić

okoliczności uzasadniające wniosek w myśl art. 169 § 2 k.p.c., co może polegać na uprawdopodobnieniu, że awizo nie zostało pozostawione do odbioru w sposób właściwy np. poprzez wskazanie, że strona zgłosiła reklamację w tym zakresie na Poczcie Polskiej.

Sytuacje, w których brak rzeczywistej wiedzy strony o postępowaniu mogą prowadzić do dotkliwych skutków procesowych, zostały wyłączone wobec osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Z kolei przedsiębiorcy działający jako osoby fizyczne mają obowiązek wskazać adres w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej a przedsiębiorcy działający w formie spółek mają obowiązek ujawnić siedzibę spółki w Krajowym Rejestrze Sądowym, które to rejestry są jawne. Zatem aktualnie nie występuje uzasadniona potrzeba prowadzenia prac legislacyjnych w zakresie dalszego ograniczania fikcji doręczenia w postępowaniu cywilnym.

Wdrożenie e-Doręczeń nie prowadzi do wyeliminowania doręczeń z wykorzystaniem poczty tradycyjnej, ponieważ ustawa z 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych nie obliguje obywateli do posiadania adresu do doręczeń elektronicznych. Obowiązek dotyczy jedynie wybranych osób (art. 9 tej ustawy). Za naruszenie tego obowiązku nie przewidziano jednak żadnej sankcji.

Ad. 2 – 3

Od 14 marca 2024 r. obowiązują regulacje umożliwiające doręczanie pism procesowych lub innych pism w postępowaniu karnym (wykroczeniowym) w formie elektronicznej – przez umieszczenie ich treści w portalu informacyjnym. Aktualnie ta forma doręczeń przewidziana jest tylko dla pism adresowanych do profesjonalnych uczestników procesu karnego, tj. prokuratora, obrońcy lub pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym oraz Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej. Podmioty te są zobowiązane do posiadania konta w systemie teleinformatycznym obsługującym postępowania sądowe. Należy równocześnie wskazać, że doręczenie za pomocą portalu informacyjnego dotyczy wyłącznie tych pism, które sąd będzie posiadał w wersji elektronicznej – art. 133a § 1 k.p.k.

Natomiast od 1 czerwca 2026 r. zaczną obowiązywać regulacje umożliwiające doręczanie stronom postępowania pism procesowych lub innych pism w postępowaniu karnym (wykroczeniowym) w formie elektronicznej – przez umieszczenie ich treści w Portalu Informacyjnym. Jeżeli strona dokona wyboru doręczenia pism poprzez umieszczenie ich treści w Portalu Informacyjnym, Sąd doręczy jej pismo poprzez umieszczenie go we wskazanym portalu, w sposób umożliwiający uzyskanie przez nadawcę i odbiorcę dokumentu potwierdzającego doręczenie. Nie będzie więc konieczne odrębne wysyłanie pisma pocztą. Oświadczenie o wyborze lub rezygnacji z doręczeń dokonywanych w sposób elektroniczny, strona będzie mogła złożyć za pośrednictwem portalu informacyjnego opatrując je kwalifikowanym podpisem elektronicznym, podpisem zaufanym albo podpisem osobistym. Oświadczenie o rezygnacji z doręczeń elektronicznych strona będzie mogła złożyć również na piśmie. Rozwiązanie zostało przyjęte w nowelizacją Kodeksu postępowania karnego z 9 lipca 2025 r.

Obowiązujące przepisy k.p.k. umożliwiają dokonywanie doręczeń pism sądowych, adresowanych do profesjonalnych uczestników postępowania, w formie elektronicznej. W najbliższym czasie (1 czerwca 2026 r.) będzie możliwe elektroniczne doręczanie pism sądowych bezpośrednio stronom. Każdy zainteresowany będzie mógł skorzystać z powyższego sposobu doręczenia. Natomiast, jak wykazano w treści pisma, zagadnienia odnoszące się do sposobów ewidencjonowania awiza (w tym wprowadzenia możliwości cyfrowego potwierdzenia pozostawienia awiza) należą do właściwości Poczty Polskiej i pozostają poza zakresem właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości.

Ad 4

Ministerstwo Sprawiedliwości podziela wyrażoną w interpelacji troskę o zapewnienie obywatelom dostępu do sądu i prawa do obrony swoich praw. W ocenie resortu, nie ma jednak potrzeby zmiany modelu doręczeń sądowych.

O ile faktycznie zdarzają się przypadki nierzetelnego zachowania doręczycieli, którzy wbrew obowiązkowi nie pozostawiają awiza w skrzynce pocztowej, to należy dążyć do

poprawy procedur nadzoru w Poczcie Polskiej, a nie do rezygnacji z doręczenia zastępczego, poprzez awizo.

Celem doręczenia zastępczego jest przede wszystkim zapewnienie sprawności postępowania, a co za tym idzie zapobieganie jego obstrukcji poprzez unikanie odbioru pism. Bez tej regulacji nierzetelni uczestnicy postępowań zyskaliby możliwość znacznego ich przedłużania lub wręcz paraliżowania. Strona, której zależałoby na odsunięciu w czasie wydania niekorzystnego dla niej rozstrzygnięcia, nie odbierałaby po prostu pism sądowych i nie reagowałaby na pozostawiane w skrzynce pocztowej awiza. Powodowałoby to konieczność podejmowania kolejnych prób doręczania jej pism, prawdopodobnie już nie za pośrednictwem poczty, ale woźnego sądowego, komornika lub policji. Wydłużałoby to znacznie czas trwania postępowań i generowało dodatkowe koszty.

Konieczności zapobiegania obstrukcji procesowej towarzyszą regulacje wzmacniające prawa adresatów przesyłek sądowych:

- w procesie karnym tzw. doręczenie pośrednie (np. do rąk dorosłego domownika) może nastąpić tylko wtedy, gdy adresat pisma jedynie chwilowo nie przebywa w mieszkaniu. Ten sposób nie może być jednak stosowany do oskarżonego, jeśli przedmiotem doręczenia jest zawiadomienie o pierwszym terminie rozprawy głównej lub o terminach posiedzenia wyrokowego. Dla tych przesyłek przewidziane jest zamieszczenie na stronie adresowej przesyłki dopisku „do rąk własnych”. Wymienione rozwiązania zmierzają do zapewnienia skuteczności doręczeń, z uwzględnieniem sprawności postępowań i praw procesowych stron.
- nieprawidłowości, które dotyczą doręczenia nie pozbawiają automatycznie strony w postępowaniu karnym możliwości obrony swoich praw. Jeżeli uchybienie terminu do dokonania czynności procesowej wynikało z przyczyn niezależnych (np. z powodu nieprawidłowego dokonania doręczenia zastępczego) uprawniony uczestnik postępowania może zgłosić wniosek o przywrócenie terminu. Ma także

możliwość złożenia wniosku o przywrócenie terminu do złożenia środka odwoławczego.

- w postępowaniu cywilnym można stosować doręczenia przez awizo jedynie w przypadku poprzedniego skutecznego doręczenia pozwanemu pierwszego pisma w sprawie. A więc wtedy, gdy sąd nie ma wątpliwości co do aktualności adresu pozwanego.
- zgodnie z Kodeksem postępowania cywilnego, jeżeli pozwany, pomimo powtórzenia, nie odebrał wysłanego pod wskazany adres pozwu, innego pisma procesowego lub orzeczenia wywołującego potrzebę podjęcia obrony jego praw, a w sprawie nie doręczono mu wcześniej żadnego pisma, sąd zawiadamia o tym powoda. Przesyła mu odpis pisma sądowego dla pozwanego i zobowiązuje do doręczenia tego odpisu pozwanemu za pośrednictwem komornika. Wzmacnia to istotnie ochronę praw adresatów przesyłek sądowych w postępowaniu cywilnym, ponieważ przy doręczeniu pierwszego pisma procesowego nie ma możliwości doręczenia zastępczego.
- rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego trybu i sposobu doręczania pism sądowych w postępowaniu cywilnym stanowi, że sąd ma obowiązek wszechstronnie zweryfikować prawidłowość doręczenia, w tym sprawdzić czy awiza (zawiadomienie o próbie doręczenia) rzeczywiście zostały pozostawione w skrzynce adresata. W przypadku wątpliwości lub zakwestionowania doręczenia przez stronę, sąd nie może opierać się wyłącznie na adnotacjach operatora pocztowego, lecz powinien zbadać faktyczny przebieg awizowania.

Z wyrazami szacunku

Dariusz Mazur

/podpisano elektronicznie/

